

apuka. Zoli bácsi beinvitálta a ház zsúfolt múzeumába (akkor még csak készülőben volt az új épület), s a ládákban rejtőző kincseit is megmutatta, románul mesélte a becses darabok történetét, s beszélt munkájáról, a zenegyűjtésről, a gyimesi és a moldvai csángókról, utóbbiak történetéről, római katolikus hitéről, archaikus magyar nyelvről.

– Tudja, alig egynegyedük beszéli már ősei nyelvét, mert a román állam elvette iskoláikat, s egyházi segédlettel románá neveli át őket, még a templomban se engedélyezik a magyar nyelvű szertartást. Nekünk, nekem is, de magának is az lenne a feladatunk, hogy ezt a magyar népcsoportot ősi kultúrájával, hagyományával megtartsuk, mert ez közös értékünk, meg kell becsülnünk - magyarázta Zoli bácsi. Aztán így folytatta román vendégének: a moldvai csángók sorsa meggyezik a szintén beolvasztásra ítélt negyedmillió Timok-völgyi vlachokével, akiknek románságát a szerb állam vitatja el. (A *Timok-völgyiek nem azonosak a*

jóval kisebb létszámú vajdasági románokkal, akinek kollektív jogait már a 2000-es évek elején elismerte Szerbia - a szerk.) Ugyanolyan fontosnak tartom szóvá tenni ezt bármilyen fórumon, hiszen ez bűn, anyanyelvi oktatás és templomi szertartás nélkül halálra vannak ítélve, a román nagyszülők már nem értik a szerbül beszélő unokákat. Zoli bácsi teljesen meggyőzte a bukaresti látogatót, aki azóta is továbbadja az övéi körében válaszúti élményeit és az üzenetet: szülőföldjén tart hassa meg ki-ki a saját identitását.

Nekem ez a legemlékezetesebb élményem Kallós Zoltánról, s amikor eszembe jut, meghallgatom a tőle kapott cd-ét, amelyen kedvenc gyimesi dalát énekli: Idegen földre ne siess...

Szól ez mindazoknak, akik elhagyták vagy elhagyni készülnek hazájukat.

Kallós Zoltán szerdán eltávozott, de nem idegen földre. Lelkisége, szellemsége mindvégig közöttünk marad. Isten nyugosztalja Zoli bácsit.

(Forrás: *Figyelő*, 2018. február 15.)

Életrajza

1926 március 26-án született a mezőségi szórványvidéken, a Kolozsvártól 26 kilométerre fekvő Válaszúton. Gyermekévei idején a vegyes nemzetiségű faluban, anyanyelvével párhuzamosan a román valamint a cigány nyelvet is megtanulta. Tanulmányait Kolozsváron folytatta, majd a sepsiszentgyörgyi Tanítóképzőbe iratkozott, ám tanítói oklevelét már Kolozsváron szerezte meg. Sikeresen felvételizett a Zeneművészeti Főiskolára, ahol többek között *Jagamas János* tanítványa. Jagamas arra ösztönzi, hogy tudatosan folytassa a már kisdíák korában elkezdett gyűjtéseit. 1946 és 1950 között

tanító Magyarvistán, 1951 és 1955 között egyetemi hallgató, majd tanító Lészpeden és a Gyímes-völgyében, azóta Kolozsváron él. Kötetei: *Balladák* könyve (1969), *Új guzsalyam* mellett (1973), *Tegnap a Gyímesben jártam* (1989), *Balladák új könyve* (1996), *Világszárnya* (2003), *Elindulék este guzsalyasba...* (2004), *A gyimesi csángók tánc élete és táncai* (2005).

A kommunizmus első évei előrejelzik hányatott életét. Családja „kulák”-listára kerül, s ezért eltávolítják a Zeneművészeti Főiskoláról. Így jut álláshoz tanítói

oklevelével Moldvában, a Bákó közelében levő csángó faluban, Lészpeden. Itt ismeri meg a moldvai csángók hagyományait, és felismerve az elrománosító politikát, megszállottként kezdi el a Kárpátoktól keletre szakadt magyarok vokális és hangszeres népzenejének, hagyományainak gyűjtését. 1957-ben betiltják a magyar nyelvű oktatást a moldvai csángó falvakban, azonban nem tud elszakadni a vidéktől, ezért közel 8 éven keresztül a Gyímes-völgyében, fakitermelésnél vállal munkát. Később megismerkedik, majd szoros barátságot köt *Martin Györggyel* és együtt járják Erdélyt, főként a Mezőség és Kalotaszeg falvait táncosok, zenészek, énekesek után kutatva. A 70-es évektől kezdve jelennek meg egyedülálló balladagyűjteményének kötetei, ám ez távolról sem jelenti a hatóságok általi zaklatásának befejeztét.

Az 1989 decemberében bekövetkezett változások, a határátlépés megkönnyítése után kezdte élvezni munkája gyümölcsét. Az aránylag nyugodtabb körülmények között megkezdhetette a gyűjtések rendszerezését és a hangzó anyagok kiadását. 1992-ben létrehozta a Kallós Zoltán Alapítványt, mely azóta is számos hagyományőrző tevékenység szervezője és támogatója, emellett a moldvai csángók ügyének egyik támogatója. Egész életműve elismeréseként 1990-ben megkapta az Életfa-díjat. A magyar állam részéről azóta is folyamatos elismerésben részesül: megkapta 1993-ban a Magyar Művészetért-díjat, 1996-ban a a Julianus- és a

Kossuth-díjat, 1997-ben a Martin György-díjat, a Pro Minoritate-díjat, a Magyar Örökség-díjat, 1999-ben a Tőkés László-díjat, az 56-os Érdemkeresztet, 2001-ben a Corvin-láncot és a Szent Imre-díjat, 2003-ban a Kölcsey-díjat. Az EMKE tiszteletbeli tagjává, a Magyar Néprajzi Társaság tagjává, a Magyar Művészeti Akadémia fő tagjává választotta.

Kallós Zoltán végezte a magyar nyelvterületen a legnagyobb népzenei gyűjtést. Gyűjtéseiből hanglemezes válogatások jelentek meg, archív felvételeiből több hangzóanyag-sorozatot szerkesztett és adott ki. Énekesként ő maga is két lemezt jelentetett meg: *Búsulni sohasem tudtam...*, *Idegen földre ne siess...* Néprajzi filmek szaknácádója, népzenei fesztiválok ünnepelt énekes, előadója. Az erdélyi és magyarországi táncházmozgalom egyik életrehívója, népzenei és néptánc táborok szervezője. Nevelői hatása rendkívüli jelentőségű, mivel hosszú évek során fiatalok tömegeivel ismertette és szerettette meg a magyar népművészetet. Szakmai tanácsai, útmutatásai több generációt indítottak el és segítettek a zenész, táncos és néprajzos pályán.

